

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Važna naloga vinskih zadrug na Dolenjskem.

Položaj naše vinske trgovine je žalosten v mnogih ozirih. Obžalovati ni samo, da ne gre domač pridelek v denar, obžalovati je tudi to, da se vpeljuje toliko vnarnjega vina v naše kraje. S tem se dela velika konkurenca domačemu pridelku. Zlasti istrijanska vina se močno spravljajo v naše kraje. Zahvaliti se imamo za to pred vsem raznim domačim gostilničarjem, ki raje točijo istrijansko vino kakor domače dolenjsko, zahvaliti se imamo pa tudi raznim skritim agentom in nepoklicanim ljudem, ki se vtikajo v to kupčijo na škodo domačemu pridelku. Vvoz istrijanskega vina pospešujejo vrh tega razne „vinske zaloge“, ki so nastale kakor gobe po dežju.

In kaj se nasproti tej konkurenci stori za prodajo domačega vina? — Nič! Naravna posledica tega pa je, da se po raznih dolenjskih gostilnah po krivici šopiri istrijansko vino, dočim se mora dolenjsko vino „pod vejo“ točiti. Kaj so to zdrave razmere? Godi se pa še več! Dejstvo je tudi, da se pod imenom dolenjskega cvička prodajajo po agentih razna druga vina in da se dobe gostilničarji, ki gredo takim sleparjem na limanice. Še le te dni sem slišal, da je po Notranjskem potoval agent iz Zagreba, ki je ponujal zagrebška vina pod imenom cvička iz Gadove peči. To so slučajji, ki prav živo kažejo, kako gnile razmere vladajo pri nas glede vinske kupčije in ki živo kriče po odpomoči. Od vseh strani pritiska konkurenca! Pri nas pa mrtvilo, da mu ni para! Vso pomoč iščemo v tistih nesrečnih vinotočih, ki nas morajo npravstveno, telesno in gmotno ugonobiti!

Zadnji čas je, da se tudi mi ganemo in da se otresemo tiste ravnodušnosti, ki nas mora tirati na rob propada. Za nas je treba velike in obsežne organizacije, ki naj uredi vinsko kupčijo in odpravi kričeče sedanje razmere. Povsod po Dolenjskem bi se moralo točiti v prvi vrsti dolenjsko vino. To bodi naše geslo! Spodrivati pa bo treba vnanja vina pa tudi v Ljubljani, po Gorenjskem in drugih krajih. Zato se pa združimo vsi, komur je mari napredek našega vinstva in našega gospodarstva, v močno organizacijo in pristopimo k deželni vinski zadrugi, ki ima nalogo, pomagati našemu vinu do veljave in lažje prodaje!

—r—

Kmeti mladini treba strokovnega pouka!

Vsi stanovi se danes trudijo, da bi bolje napredovali in da bi lažje izhajali v trdem boju, ki ga nalaga vsakdanje življenje. Vse se prizadeva in uči in pripravlja za svoj bodoči poklic. Povsod se uvideva, da je treba danes več pouka kakor ga je bilo treba nekdanj, in da je treba pričeti s tem poukom pri mladini.

In kar velja za druge stanove, velja tudi za kmeti stan! Tudi kmetu je treba strokovnega pouka, ki se ima pričeti že pri mladini. Da je res tako, lahko čutimo sami na sebi. Priznati moramo, da smo se v ljudski šoli premalo naučili za svoj poklic in da je treba danes tudi kmetu boljše izobrazbe. Po drugih deželah so to že davno uvideli in prav temu dejstvu je pripisati, da se po drugih krajih nahaja toliko kmetijskih šol. Vsak boljši posestnik skuša svojemu sinu, ki ga je namenil za dom, podati nekoliko boljše izobrazbo kakor jo je imel sam, ker ga uči vsakdanje življenje, da treba tudi kmetu stanu primerne pouka. Posestniki pa, ki so sami dovršili kmetijsko šolo, pošiljajo svoje sinove sploh tja, da se saj tako dobro pripravijo za svoj težavni poklic, kakor so se sami pripravili. Pri nas smo v tem oziru še precej zaostali za drugimi deželami. Ali tudi pri nas se bodo razmere zboljšale. Tudi pri nas je treba kmetu več strokovnega pouka, ki se ima pričeti že pri mladini. Kar prinese kmeti sin iz ljudske šole, je za boljšega posestnika premalo, zlasti še v tem slučaju, če je sin v ljudski šoli slabo napredoval. Za take mladeniče je treba, da se jim ljudsko šolsko znanje popolni in da se priuče tudi najvažnejšim novejšim naukom iz kmetijstva. Treba je tudi, da se priuče gospodarskim preračunom, kmetijskemu knjigovodstvu, kupčiji, dopisovanju itd. Vse to pa pridobe kmeti mladeniči najlažje v kmetijskih šolah.

Zato pa opozarjamo že danes naše gospodarje na kmetijsko šolo na Grmu, na edini zavod v deželi, ki se ukvarja s stanovsko vzgojo kmetijskih sinov.

Vsak boljši gospodar, ki mu je mari času in stanu primerna izobrazba svojih otrok, naj priglasi zaraditega svojega sina, ki ga je namenil za naslednika pri svojem gospodarstvu, in naj ga pošlje v kmetijsko šolo na Grmu.

Naročujte, razširjajte „Dolenjske Novice“!

Politični pregled.

Obstrukcija v zaključenem drž. zboru se še zmir razmotriva po vseh listih merodajnih političnih strank. Treznejša razsodnost prevladuje tudi v nemškem časopisju. „Freistatt“ že priznava, da opozicija slovenskih poslancev ni izvirala iz nagajivosti ali sebičnosti, vzroki so globokejši: „odpor proti germanizatoričnemu centralizmu nemških strank in vlade, ki povdarja, da je njena najvažna naloga ščititi Nemštvo . . . opozicije končni namen je: doseči enakopravnost slovanskega življa v Avstriji . . . Prazno je kričanje o panslavizmu . . . krščanski Slovenci in Hrvati so v najtežavnih časih dokazali, da so zmožni se žrtvovati za avstrijsko domovino.“ Če primerjate take izreke s pisavo slovenskih liberalnih listov, razvidite, da zadnji nimajo zmisla za veliko borbo združenih Slovanov proti krivičnemu navalu nemških strank. Naši liberalci ne vidijo pred seboj ničesar drugega nego „strašilo klerikalizma.“ Odtod razdirajoče postopanje uskoka poslanca dr. Ploja, ki niti nima zaupanja nekdanjih

svojih volilcev in ki je že opetovano pozvan, naj odloži mandat. On spletkari v „Savezu južnih Slovanov“, on podpira s svojo dvojezičnostjo politiko, ki ugaja le našim zagrizenim narodnim nasprotnikom. — Ni čuda, da v istini slovensko politiko „Slovenskega kluba“ zavedno ljudstvo povsod na svojih shodih odobruje. — Načelnik poljskega kluba dr. Glabinski sklicuje za prihodnji teden konferenco vseh parlamentarnih strank, da bi se, če mogoče, zblížale radi zasedanja deželnih zborov in drž. zbora. Načelnik „Slovenske Enote“ poslanec Udržal pa sklicuje njeno parlamentarno komisijo za 17. avgust k seji, v kateri se bo sklepalo o nadaljnem postopanju, za slučaj, da bi bil načelnik „Slovenskega kluba“ dr. Šušteršič zadržan, zastopal ga bo poslanec dr. Korošec.

Na Tržaškem je imel novoizvoljeni mestni svet, ki je ob enem tudi deželni zbor, sejo, v kateri so izvolili za župana odvetnika dr. Alfonza Valeria, za prvega podžupana dr. Richeti, drugega pa dr. Daurant. Slovenski poslanci so oddali prazne listke.

Na Goriškem se pripravljajo za nove volitve v deželni zbor. Liberalci se prelevljujejo v novo „kmečko stranko“, tudi „agrarci“ več ne vlečejo. Slovenska ljudska stranka bo imela zoper sebe tri do štiri stranke — vse nasprotne krščanskemu stremljenju.

Sestanki vladarjev so pogosti. Ruskega cara je na povratku z Angleškega obiskal nemški cesar v Kielu. Pišejo, da se sestane naš cesar z italijanskim kraljem ob Gardskem jezeru. Koncem tega meseca pride sultan na obisk ruskega cara v Livadijo.

Med Turško in Grško traja napetost radi Krete. Grška se podvrže razsodbi velesil in je v tem smislu odgovorila Turčiji. A Mladoturki silijo za vojsko. Avstrijski poslanik posreduje v pomirjevalnem smislu.

Na Španskem v Barceloni še ni miru, ustaši so zažgali dve tvornici. Razdejanje po mestu je strašno. Vojaštvo zmir pripravljeno.

Na Švedskem je splošna stavka okrog 300.000 delavcev. Časniki izhajajo le pisani na pisalnih strojih.

V južni Ameriki se že dalj časa neti razpor mej republikami Boliva, Peru, Čile in Argentina.

Kitajska je preklicala ugovore proti zidanju mukdenske železnice.

Japonska v Koreji preustrojuje urade po japonsko.

Zabavi in pouku.

Križ porok.

Ruska narodna pripovedka. — Poslovenil Ivan Steklasa.

V nekem mestu sta živela dva trgovca prav blizu reke. Eden je bil Rus, drugi pa Tatar, obadva prava bogataša. Toda Rus je propal pri neki trgovini tako jako, da mu ni nič ostalo od njegovega velikega premoženja. Nekega dne so mu vse popisali in odnesli. Kaj naj začne zdaj ruski trgovec? Ostal je siromak praznih rok. Poda se k svojemu prijatelju Tatarju in ga prosi, da mu posodi nekaj denarja. Tatar reče: „Kdo bo pa porok?“ „Kdo naj bo, ko nimam nikogar. Toda počakaj, glej ti poroka — na cerkvi životvorni križ!“ „Dobro bratec,“ pravi Tatar, „jaz bodem veroval tvojemu križu, meni je vse eno, vaša vera, to je tudi naša,“ ter da ruskemu trgovcu 50.000 rubljev (1 rubelj = 3 K 24 v).

Čez dve leti je pridobil Rus s posojeno svoto sto in petdeset tisoč rubljev. In pripetilo se je, da je plul po Donavi z robo od enega mesta do drugega. Kar se vzdigne tako huda nevihta, da se je skoraj potopila ladja polna raznovrstnega blaga. Zdajci se domisli trgovec, da je vzel denar na posodo ter dal životvorni križ za poroka, ne pa še povrnil dolga: bržkone se je radi tega razbesnila nevihta. — Komaj je on na to pomislil, je nevihta že prenehala. Trgovec vzame na to sodček, odšteje petdeset tisoč rubljev, napiše Tatarju pisemce, ga dene z denarji v sodček, ter ga spusti po vodi, misleč sam pri sebi: „Ker je moj porok križ, bode postavil tudi sodček na svoje mesto.“ Sodček pa precej potone na dno. Vsi so mislili, da se bode izgubil denar. Toda kaj se zgodi? Tatar je imel rusko deklo. In glej, enkrat se poda slučajno k reki po vodo. Ko pride k bregu, vidi, kako sodček plava, zagazi v vodo ter ga začne loviti — toda on izgine. Ona k sodčku, a sodček od nje, ona od sodčka k bregu, a sodček plava za njo. Tako se je ona mučila dolgo časa. Potem gre domov in pove vse svojemu gospodaruju. Spo-

četka ji ni skoraj verjel, potem pa se je vendar odpravil sam pogledat: kakšen sodček tamkaj plava. Pride k reki, in sodček zares plava nedaleč od brega. Tatar se sleče in zagazi v vodo. Komaj pa je malo gazil po vodi, je priplaval sodček sam od sebe k njemu. Tatar vzame sodček, ga odnese domov ter ga odpre; pogleda, a v sodčku denar, in vrh denarja pisemce. Vzame ga v roke in prebere, a v njem je bilo napisano tole: „Dragi brat! Vračam ti 50.000 rubljev, za katere sem ti dal, ko sem jih posodil, za poroka križ životvorni.“ Tatar prebere pisemce ter se začudi moči životvornega križa; prešteje denar, da vidi, če je ves. Denar je bil ves. Med tem si je pridobil ruski trgovec s trgovino skoz pet let iznovič znatno glavnico ter se povrnil v svoj kraj v misli, da se je izgubil njega sodček za vselej. Zato sklene zdaj povrniti Tatarju svoj dolg; pride k njemu ter mu hoče izročiti posojeni denar. Tatar pa pové trgovcu, kaj se je pripetilo, kako je vjel na reki sodček z denarji in s pismom, ki mu ga pokaže ter vpraša: „Jeli to zares od tvoje roke?“ On mu odgovori: „Zares od moje.“ Vsi se začudijo temu čudnemu dogodku, Tatar pa reče: „Potem, bratec, ne potrebam od tebe drugega denarja, glej vzemi si jih.“ Ruski trgovec se zahvali Bogu z molitvijo, a drugi dan se pokrsti Tatar z vso svojo družino. Ruski trgovec mu je bil krstni kum, a dekla kuma. Potem so oni živeli dolgo in srečno, doživeli veliko starost ter umrli v miru božjem.

Dopisi.

Iz novomeške okolice. Naši izletniki. Vsakdo šolske počitnice porabi za krajše ali daljše potovanje, kamor ga najbolj vleče. Tako potovanje je razvedrilno ter ob enem poučevalno. Zdravniki obiskujejo ob takih prilikah bolnice in klinike daljnjih mest, profesorji knjižnice in muzeje, duhovniki cerkve in zbirke umetnin. Tako so koncem julija gg. župnik Zakrajšek, dr. Azman in bogoslovec Kapš odrinili po morju v starodavno, znamenito mesto Dubrovnik, kjer se je od 3. do 6. avg. vršil hrvaško-slovenski shod častilcev narsvet. Zakramenta. Podgrajski župnik je odšel po novi železnici čez Ture v planinske dežele, namestuje ga duh. svetnik g. Iv. Podboj; župnik Nemanč potuje po Gor. Koliko človek vidi, izve in na izobrazbi pridobi. Brez tega ostane duševni pritlikovec.

Iz Kandije. Deželni poslanec in odbornik dr. Lampe je predzadnje nedeljo prenočil v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji. Imel je tisti dan zaporedoma tri važne shode: v St. Petru, v Dobravah ob Krki v škocijanski župniji, nazadnje v St. Jerneju. Obravnaval je v svojih govorih narveč kmetijske zadeve in gradbo novega mostu preko Krke v Dobravah. Z njim je bil in tudi govoril drž. poslanec dr. Hočevlar. V bolnici ga je obiskal veleugledni primarij dr. Defranceschi.

Podgrad. Dne 2. avg. je umrl po daljšem bolehanju Janez Cimermančič iz Vinevasi h. št. 9 v starosti 64 let. Mož je bil stare korenine, pošteniak skozi in skozi, veren katoličan, dober oče, preden gospodar na obsežnem zemljišču. Vsi vaščani so ga spoštovali, otroci srčno ljubili. Malokje se pri pogrebu prostega moža kmečkega stanu toliko glasnega joka čuje in solz prelije kot pri pogrebu starega „Kostanjca“ dne 4. avg. v Podgradu. Hčere so mrtvaško krsto, kjer je počival njih ljubljeni oče, njih narvečji zaklad na zemlji, objele in kmalu ne bi bile pustile, da zemlja vzame, kar je njenega. — Rajnik je bil moder mož. Ker je bil bolehen, je premoženje sinu izročil, a si toliko kosov zemljišča pridržal, da je samostojno živel in ni bil nikomur v strahu. Imel je n. pr. svoj vinograd, na katerem je pridelal lani 60 veder izvrstnega vina. — Zgled očetom, ki izročajo premoženje sinovom. Ne daj vsega, da ne boš berač pri hiši in pri sodnji tožnik svoje krvi. — Dobili smo izdatnega dežja. Hvala Bogu za sleherno kapljo.

Prečna. (Zgradba nove župne cerkve.) Jama za vodo. — Pri veliki zgradbi se potrebuje mnogo vode za malto, betonska dela, za kamen, opeko in zid, da se dobro zmoci in opere. Voda nam je prizadela v začetku hude skrbi. Sicer imamo v Prečni močan potok, pa vendar je treba vsaki dan vode na stavbišču — kako jo pa tja pripraviti? nositi jo? voziti? ali napeljati po ceveh, pa vsaki dan. Stroški bodo, več pa še sitnosti. Najraje bi jo odrinili podjetniku, ta pa istotako nam. — Konec mora biti tej negotovosti. Sporazumemo se tako, da naredimo velik, širok, ne preglobok vodnjak, pri zgradbi. — Res skopamo jamo, okroglo, dolgo v premeri štiri metre, globoko pa dva metra — jo na drobno betoniramo pa imamo ve-

likansko posodo za vodo. — Kako jo najceneje z vodo napolniti? Tudi to smo po sreči pogodili! Po fari imamo mnogo in pridnih delavnih deklet. Da bi nam v delavnikih nosile vodo v jamo, skoraj ne moremo zahtevati, ker cela fara do mala vsaki dan za cerkev dela, seka les, kopa pesek, vozi trame, drva itd. A v nedeljah se to more in sme zgoditi, ker imamo zato tudi postavno cerkveno dovoljenje, kakor za delo sploh pri cerkvi. — Med tednom smo zgotovili vodnjak, v nedeljo smo pa prijazno povabili dekleta iz bližnjih in tudi daljnih vasi, naj pridejo po krščanskem nauku s škafi ter nam napolnijo jamo z vodo. Prvo nedeljo jih je prišlo nad 50, pa natakale, nosile in zlivale vodo v jamo, da se je kar prašila in kadila — tako hitro in vstrajno so nosile, da so jo po 40, 50, tudi 60 škafov zanesle posamezne, — jama pa le noče biti polna. Že v gibanju, da ne drži, ima kako razpoko, morala bi že polna biti. Tolažimo jih s tem, da je velika. Sedaj se še bolj pobrinijo in jama je kmalo polna. Veselo se poslavljajo, ker so precej prvi dan napolnile jamo, med seboj pa si voščijo lahko noč, hiteč vsaka v svojo vas. — Vodnjak je pa res imel neko špranjo, precej vode je steklo po noči iz njega, vendar je zadostovala za cel teden. To razpoko smo zalili s cementom, potem pa je jama držala vodo ko steklenica. Dekleta pa so pridno dohajale vsako nedeljo in z isto vnemo pa vstrajnostjo nosile vodo kakor prvi dan, in tako smo imeli vsako nedeljo poln vodnjak! Nikoli nam ni vode zmanjkalo skoz celo leto. To je pa zasluga naših pridnih vbogljivih deklet! Tu in tam je prišla tudi kaka pogumna žena ali pa kak močan možki z brento na pomoč. V zadregi smo bili včasih radi škafov, ker so jih z daljnih vasi v nedeljah nerade nosile s seboj, ko so šle h krščanskemu nauku. Saj to res ni prilično! Pa smo pobrali jih po farovžu, pa pri sosedih in po domači vasi vse, kar je bilo rabljivega.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Dve novi maši zaporedoma smo imeli pri nas. Dne 18. jul. jo je daroval č. g. Anton Komlanec, dne 1. avg. pa č. g. Janez Baznik iz mariborske škofije. Pri tej priliki so nastopili prvič v uniformi naši Orli. Z zavistjo so gledali Sokoli krepke fante, ki so se zgledno obnašali. Menda bodo sokoliči enkrat izprevideli, da Orel vzgaja poštene, krščanske in značajne fante. Kako je s Sokolom, je pokazal zadnji ponočni napad na Orle. Pri obeh novih mašah je popolnoma po liturgičnih pravilih prepeval pevski zbor izobraževalnega društva, ki je sedaj obenem cerkveni zbor pod vodstvom kaplanovim. Prejšnji organist je namreč popolnoma prav naredil, da je odstopil. Prvič je bil popolnoma nesposoben kot samouk, drugič pa tak, ki ima sina pri Sokolih in čegar hči streže pri sokolskih veseljah, tak ni za cerkveno službo. Zato pa dobrodošel nov organist v novi cerkvi, ki se ponaša sedaj z veličastnimi novimi orglami, k katerim je veselje sestiti!

Zagorje ob Savi. V nedeljo 1. avgusta je povozil med postajama Sava-Zagorje zvečerni brzovlak nekega delavca — bil je na mestu mrtev, pokopali so ga v Zagorju. Vzrok baje „jeruš“, katerega je zelo ljubil.

Dne 3. avg. zvečer ob 9. padala je po Zagorju in okolici par minut trajajoča huda toča. Škode ni napravila posebne — edino naše že itak slabe ceste in poti so vsled hudega naliva še bolj razorane.

V Zagorju obsujejo nekateri člani našega „Sokola“ človeka, če trdi, da je Bog, da ima človek neumrjočo dušo, z različnimi priimki in trde: „ta človek je verskoblažen“. — Kam pelje ta pot? Dovolj žalostno!

Kamnik. — Slavnost „Orlov.“ — V nedeljo dne 8. avgusta je bilo v našem mestu zelo živahno. Prihitali so zastopniki iz raznih krajev slovenske domovine, da se poradujejo v sredi čvrstih mladeničev, ki so združeni kot telovadci pod zastavo slovenskega „Orla“. Ker je bila zastopna tudi Dolenjska po raznih svojih društvih, naj i „Novice“ nekoliko očrtajo to slavnost. — Krščanski mladeniči so se organizirali poleg izobraževalnih društev še v telovadnih odsekih; na njih praporu se blišči geslo, da hočejo junaško čuvati verske in narodne svetinje v svoji domovini.

Iz Ljubljane je vlak odpeljal okrog 900 izletnikov, katere so že med vožnjo živahno pozdravljali. Na kamniškem kolodvoru je čakal „Orle“ sijajen sprejem s prisrčnimi pozdravi in dame so goste okrasile s slovenskimi kokordami in šopki. Uvrstili so se „Orli“ in razna društva. Sprevod so otvorili telovadci na konjih, na čelu jim organizator br. Jeločnik, potem banderij zastav, katerih se je naštelo 19, nato zbor trobentačev, „Orli“ v kroju 400, neuniformirani „Orli“ 200, slednjič društva S. K. S. Z.

V dekanjski cerkvi je daroval sv. mašo kanonik Šiška, iskren zavetnik „Orlov“. Telovadci so bili zbrani pred cerkvijo, ker je ta bila natlačeno polna „Orlovih“ gostov.

Kakor mladi vojaki so stopali na glavni trg pred „Kamniški Dom“, kjer v pozdrav zasvira vojaška godba. Z balkona pozdravi „Orle“ duša vse priredbe, deželni poslanec dekan Lavrenčič, ki je bil svoj čas tudi dijak novomeske gimnazije. V imenu dežele Kranjske govori namestnik dež. glavarja dr. Lampe, v imenu poslancev drž. poslanec Fr. Povše. Hrvatski pozdrav je prinesel veletovarnar Pollak. Za obmejne Slovence je spregovoril državni poslanec dr. Korošec. Došlo je mnogo brzovojnih pozdravov. Vsi stanovi so po svojih zastopnikih izrazili svoje simpatije vrlim mladeničem. Pred odličnimi gosti so „Orli“ kaj vzgledno-točno defilirali. — Slavnostni banket je bil pri dekanu Lavrenčiču, ki je združil odličnjake k manifestaciji slovanskega pobratimstva, kar je odmevalo iz zdravic, ki so jih izustili knez-vladika dr. Jeglič, dr. Lampe, Rusin dr. Aleksejevič, odvetnik iz Stanislava, Poljak Markel iz Lvova, dr. Drmastija iz Gorice itd.

Ob 4. pop. je bila javna telovadba na travniku, okinčanem z mlaji in venci. Gledalcev na okrog so cenili na 10.000. Ob milih zvokih izvrstne godbe so „Orli“ izvajali razne točke na orodju, v rajalnem pohodu itd. Kot Dolenjce vas bo zanimalo, da so vzbujali Metličani s svojimi skoki v visočino in daljavo občudovanje vsega občinstva. Najzanimivejša je bila „Moreša“, neka igra z meči, ki se je prvič izvrševala na Slovenskem. Nastopi 24 telovadcev — bili so bratje iz Ljubljane in Št. Vida. Vsak nosi 2 meča; 12 jih ima rudeče, 12 pa modre šerpe čez prsa. Razvrste se v dva kroga. Prične se borba, meči zvenketajo, njihov udarci se skladajo z glasovi godbe — vse tako elegantno, lepo ubrano. Občinstvo je navdušeno ploskalo. Po tej sijajni točki so telovadci svojem požrtvovalnemu načelniku br. V. Jeločniku poklonili lovorov venec s slovensko trobojnico in srebrno pisalno orodje kot majhen znak hvalečnosti možu, ki je v par letih izvežbal tak mladeniški naraščaj.

Ob sklepu je bila še ljudska veselica, kjer sta svirali vojaška in kamniška godba, krasno prepeval domači pevski zbor in si vsak izbral poljubno za svoje okrepcilo.

Večerni vlaki so odpeljali „Orle“ in goste iz Kamnika, ki je bil z malimi izjemami odet z zastavami.

Mladinski praznik je minol, fantje so se vrnil na svoje domove z novim navdušenjem v svojih srcih, da vstrajajo na zapčetem delu in pridobivajo novih tovarišev v svoj krog, ki bodo širili izobrazbo duha in krepčilo telesa tudi v naše kmetske domove.

Iz Dalmacije. Jugoslovanski shodi. Kot dolenjski izletnik na Jadransko morje k raznim shodom v dalmatinskih mestih se čutim dolžnega vsaj nekoliko poročati „Dol. Novicam“, da njih čitatelji izvedo o stremljenju naših hrvatskih bratov. — Z Reke smo se Slovenci in Hrvati — grede na dijaški shod v Spljet ali na evharistični kongres v Dubrovnik — skupno s parnikom odpeljali dne 2. avgusta zjutraj. Ker je Reka pod mažarsko-laško oblastjo, policija ni pustila korakati za razvito hrvaško trobojnico. Čutili smo, kako nas avtohtone (prvotne) bivalce povsod odrivajo z naše jugoslovanske zemlje — a ptujec se šopiri in bogastvo zbira od naših žuljev. — Vožnja na morju ob kvarnerskih otokih je bila krasna. Okrog štirih popoldne smo prijadrili do glavnega mesta Dalmacije — Zadra za kratek odmor, katerega pa je kapetan še skrajšal, ker se je laška fakinaža pokazala v svoji omiki. Bila je preskrbljena s kamnjem ter je napadla dijake, ki so izstopali na obrežje, a se zopet vrnil na parnik, kamor je letelo kamnje, ki je pa k sreči ranilo samo tri — in ne posebno nevarno. Tem prisrčnejše pa so nas pozdravljali Hrvati in raz okna so še dolgo vihteli narodne zastavice, dok je parnik zginol na širnem morju. — Na večer smo srečno dospeli v Spljet, kjer je napovedan shod hrvatsko-slovenskega katoliškega dijaštva. Došlo nas je do 800, mej njimi do 100 Slovencev. Udeležence evharističnega shoda je parnik odpejal dalje. Dijaštvo pa je za hrvatsko zastavo stopalo v mesto, kjer so se mnogobrojni gledalci sumljivo obnašali. A ker je v tem mestu tudi novodobna socijaldemokratična in liberalna struja zastopana, je policija poskrbela za varstvo, če bi se kaj poskušalo, česar pa ni bilo. — Drugi dan se je po „glagolski sv. misi“ v stolnici začelo zborovanje v narodnem kazališču. Za predsednika izbran Deželić (načelnik akad. društva „Domagoj“), podpredsednika Mazovec (načelnik slov. akad. društva „Danica“). Zastopani pa so bili tudi Čehi in Poljaki. Shod pozdravi župan spljetski dr. Mihajlović, veseleč se, da si je uprav v Spljetu podala roko svetna in duhovna inteligenca k vzajemnemu delu za hrvatski narod. Ne morem omenjati raznih temeljitih govorov, ker bi to

„Nov.“ vzelo preveč prostora. Za dijake znamenit je bil izlet na razvaline Solina — tu nam je živo pred oči stopila razlika mej paganstvom in krščanstvom. Kje je zdaj grozoviti trinog cesar Dijoklecijan, ki je hotel iztrebiti vse krščanstvo — njega ni, njegove palače tu v razvalinah, a križ blišči na njegovih deloma še ohranjenih stavbah — na katoliških cerkvah okrog! —

Nas Slovence je navdajalo s posebnim ponosom, da je iz večine govorov odmevala pohvala slovenskim organizacijam ter se bratom Hrvatom svetovala v posnemo. Vsi govori pa so se izlivali v obljubo, katero je povzel k sklepu predsednik Deželič, potomec slavnih hrvatskih pesnikov, z besedami: Hrvatske ne prepustimo brezverstvu in svobodomiselstvu... Po zgledu naših dedov stopajmo v boj za njihovo in našo domovino in njeno vero. — Po shodu pa se je odpeljalo dalje nad 700 dijakov v „jugoslovanske Atene“, nekdanji sedež hrvatske književnosti — v staroslavni Dubrovnik.

Od 3. do 5. avgusta se je tu vršil evharistični shod jugoslovanskega svečeništva in tudi mnogo posvetne inteligence. Dva dosedanja sta bila med Slovenci, a tretji med Hrvati, kajti obojnih prepovor naj se vrši v zavetju evharističnega Kralja. Omenim le, da je v dominikanski cerkvi dijake nagovoril naš presvetli vladika dr. Jeglič ter vžgal ogenj navdušenja v naših srcih. — A evharistična procesija — ta pa velekrasna... Na tisoče udeležencev, vse polno zastav, med temi i Slovenci za svojo zastavo. Dalmatinci v svojih živobojnih narodnih nošah so napravili na nas najboljši utis. Naštel sem pri procesiji 14 škofov in opatov. Naš prevzvišeni knezvladika je nosil Najsvetejše. Zvečer pa ves Dubrovnik sijajno razsvetljen v čast evharističnemu Kralju... To se mora le videti, težko dopovedati. Nobenemu ne bode žal, da je doživel te krasne dneve jugoslovanske vzajemnosti... V duši nam je odmevalo:

„Pridi, zvezda naša, pridi,
Jasne v nas upri oči,
Naj moj dom te kmalo vidi,
Zlata zvezda srečnih dni!“

Belokranjski glasnik.

Od Vinice se nam poroča: Zdivjana mladina. — V nedeljo 8. avg. je sedemnajstletni mladenič Rajkovič iz Vinice zadal z oštrim nožem v trebuh smrtnonevarno rano nekemu Hrvat iz Pribanjec na Hrvaškem. — Pred par dni je prišlo nekoliko ponočnjakov iz Vinice, med katerimi je bil tudi omenjeni Rajkovič, po noči vasovat in razgrajat čez most pri Vinici v Pribanjec. Hrvatski dečki so nagnali viniške dečke, da so isti morali bežati čez most proti Vinici. V nedeljo popoldan okoli pete ure je bil ranjeni Pribanjec v Vinici pri Kovačevi hiši. Tu ga začne pretepevati neki fant iz Vinice. Nato pride Rajkovič in mu zabode nož v trebuh. Prvo obvezo so ranjencu dali orožniki v Vinici. Rajkovič bo moral drago svoj junaški čin plačati.

Domače novice.

Osebna vest. Rojen Novomeščan, č. g. Fran Mayr, sedaj župnik v St. Veit a/d Triesting na Nižje Avstrijskem, je bival zadnji teden tu na odmoru pri svojih sorodnikih in znanih.

Prestavljen je finančni komisar M. Spindler iz Kamnika v Novo mesto. — Prestavljeni so finančni paznik I. Hodnik iz Ljubljane v Krško, od tu pa J. Krhin v Ljubljano. Respicijent Mihelič iz Kočevja na Vrhniko, v Kočevje nadpaznik Lapajne, paznik I. Beguš iz Krškega v Novo mesto.

Meščanski gardi kot podporni član je pristopil veleč. g. dr. Leopold Picigas, sedaj župnik v Ringelsdorf-u na Nižje Avstrijskem. Zanimivo pismo novomeškega rojaka objavimo prih.

Petindvajsetletnico svoje poroke je včeraj praznoval v kapeli pri Božjem grobu gosp. Mihael Mole, c. kr. oficijal v Novem mestu, oče gosp. prof. dr. Rudolf Moleta in stud. phil. gosp. Vojeslav Moleta, priznanega slovenskega pesnika. — Se na mnoga srečna leta!

Sestanek. Premilostni škof Trobec je imel na Brezjah sestanek s svojimi součenci duhovskega in svetnega stanu dne 10. t. m. Opoludne so se sešli pri součencu kanoniku Novaku v Radovljici, ki se je ravnokar vrnil z severnega kapa. Med součenci je tudi preč. g. kanonik Virant. Dne 15. t. m. se vrne škof v Ameriko čez Cherbourg.

Sestanka maturantov iz l. 1868 pri kolegu župniku Vinc. Polaju v Kandiji dne 27. julija se je udeležilo 16 sošolcev z

vseh krajev dežele. Trije so bili zadržani priti, eden službeno, dva vsled bolezn. Tovariši so bili snidenja neizmerno veseli. Zdravice so se vrstile druga za drugo, celo v latinskem jeziku. Predsedoval je c. kr. dež. šolski nadzornik Hubad. Družbo sta počastila c. kr. sodni nadsvetnik v pok. Škrli in c. kr. višji poštni uradnik Pučnik z Dunaja. Prihodnje leto bo sestanek pri kolegu Rozmanu, župniku v Kovorju na Gor.

Ljudsko šolstvo na Dolenjskem. Imenovani so na ljudskih šolah: Rob, Alojzij Koprivec; Topla Reber, Ana Pfeifer; Bučka, Ana Vavken; Raka, Emilija Vovk; Nemška Loka, Jožef Sbašnik; Žalna, Amalija Tomc. — Imenovani so nadučitelji: Stopiče, J. Petrič; Nemška vas, Alojzij Marok in za učiteljico Marija Marok. — Razširijo se šole: v Ribnici se dekliška šola razširi v štirirazrednico in dobi lastno vodstvo; v Radečah pri Zidanem mostu se dovoli paralelka; v Sostrem štirirazrednica; sedanje poslopje se ne razširi. — Potovalne učiteljice za ženska ročna dela se nastavijo v Črnomlju, na Grosupljem, v Kresnicah. — Vpokojena sta nadučitelj Jožef Windisch v Lienfeldu in Ana Fabjan v Semiču (začasno). — Dalje je imenovan: v Št. Lovrencu J. Mihelič za nadučitelja.

Dijaški shodi. Dne 16. avgusta se bo v Ribnici osnoval pododbor „Slovenske dijaške zveze“. Vabijo se k sestanku posebno dijaki krsčanskega naziranja iz vse Dolenjske. — Dne 28. in 29. avgusta pa bo shod katoliško-narodnih abiturijentov na Vrhniko. Na vspredu so zanimiva predavanja in zabavni del. — Vsi ti se zbirajo pod geslom: „Z Bogom za narod!“

Tečaj za krojno risanje se je vršil v Novem mestu od 2. do 14. avgusta v dvorani tukajšnjega katol. društva rokodelskih pomočnikov. Da je ravno to društvo ob enem izobraževalno društvo, dokaže s tem najbolj, da hoče prirediti takšne tečaje svojim članom za vse obrti in sicer brezplačno. — Prvi tečaj se je pričel s krojnim risanjem za krojače. Poučeval je zbornični svetnik g. Ložar velezaslužen član ljubljanskega društva rokod. pomočnikov. Že koj prvi tečaj za krojače kaže zelo lepe vspehe. Da ni žalibog čas tako kratko odmerjen, katerega je imel voditelj in učitelj g. Ložar na razpolago, možno bi bilo vzgojiti krojaške pomočnike in tudi mojstre na stopinjo krojaštva večjih mest. Zanimanje članov in zasledovanje pri tečaju je bilo pa tudi zares hvalevredno in vestno. Kroj je geometričen. Izurili so se različnih kosov sedajne mode. In tako vrlo-dobro; vsaj imata dandanes zasledovati pomočnik kakor mojster v prvi vrsti strokovni napredek svojega stanú. In tak uspeh in napredek zamore najlaglje doseči član katol. društva rokod. pomočnikov, kjer mu stojita na razpolago prilika in dober učitelj brezplačno. V tem društvu se zbirajo člani raznih obrtov ob večernih urah, kjer se poučuje in izobražuje ter posvetuje o velevažnem vprašanju glede boljše gmotne bodočnosti obrtnih stanov ter o vspešnejem obstoju in razcvitanju katoliških društev in načel. — Želimo tedaj od srca, da bi se v probujo malih obrtov tudi nadalje vršili razni tečaji, da bode tudi zmožen konkurirati naš slovenski obrtnik raznim slabim tovarniškimi izdelkom. Zato pa Vas pozivljamo pomočnike kakor mojstre: oklenite se toli koristnega katol. društva rokod. pomočnikov; pridružite se vsi in prepričali se bode sami, o veliki važnosti družabnega življenja pod zastavo sv. Jožefa! Čim večšteviline bodo vaše vrste, tem lepša bodočnost bode začrtana in zagotovljena rokodelskemu stanu! — G. svetnika Ložarja pa prosimo i nadalje njegove pomoči in naklonjenosti; naj zopet rad pohiti pri prvi priliki v naše mestece ter nadaljuje zapričeto delo s svojo spretnostjo in izurjenostjo za blagor in napredek društva ter rokodelskega stanu. Naj mu bode tudi tem potom izrečena najprisrčnejša zahvala za njegov trud in veliko požrtvovalnost. Bog plati!

„Društvo mojstrov“ je imelo dne 8. avgusta svoj shod in se je definitivno ustanovilo.

Kočevska omika. Pri tukajšnjem okrožnem sodišču se je dne 5. avg. vršila obravnava proti trem kočevskim razgrajajem. Johann Janeschütz, Johann Weinschrott in Josef Dürrfeld so bili 6. julija pri kočevskem sodišču obsojeni radi napada in krutega pretepa tajnika ondotne slovenske posojilnice g. Novaka. Iz maščevanja so se domenili v neki gostilni, da napadejo tudi slovensko trgovino g. Fr. Pevca. Tam so še isti dan razbili več šip, poškodovali dokaj blaga, razbili steklenice in Janeschütz je celo zamahnil s koso proti trgovskemu pomočniku, ki pa se je k sreči odmaknil za prodajalno mizo. Dürrfeld se je posebno ustavljal aretaciji Janeschütza, kateri pa je tudi suval stražmeštra Moleka, da je temu padla celo čelada z glave. — Občinstvo je vse to odobraval s „hajlanjem“. — Sodni dvor je spoznal vse tri obtožence krive hudodelstva javnega nasilstva, Janeschütza

tudi krivega namere lahke telesne poškodbe in Dürrfelda krivega, da je zabranil aretacijo, ker se je postavil med stražnika in Janeschütza. Obsodil je Janeschütza na 8 mesecev težke ječe, poostrene z mesečnim postom, Dürrfelda na 6 mesecev, Weinschrotta na 5 mesecev težke ječe, poostrene z mesečnim postom. Povrniti morajo škodo trgovcu Fr. Pevcu. Zagovornik je vložil ničnostno pritožbo in prosil, da izpuste obtožence. Sodni dvor je dovolil izpustitev iz zapore in kavcijo, ki se mora položiti, je določil namestnik državnega pravdnštva Kočevar pl. Coudenheim, in sicer 400, 300, 200 K!!!

Nekaj denarja se je našlo. Kedor ga je zgubil, naj pride v prodajalno g. Koširja na Glavnem trgu.

Bik svojega gospodarja umoril. V Srednji vasi pri Črmošnjicah je šel posestnik A. Grill z mesarjem v hlev, ki je hotel njegovega bika kupiti. Bik je bil odvezan, je zdivjal, se zaganjal v gospodarja, zdrobil mu levo roko in mu oprsje stlačil tako, da je bil gospodar takoj mrtev.

Bolnica Usmiljenih bratov v Kandiji. Meseca julija je bilo sprejetih 172 bolnikov, od meseca junija je ostalo 95 bolnikov; toraj skupno 267 bolnikov. Od teh je zapustilo bolnico 115 ozdravljenih, 55 zboljšanih, 10 neozdravljenih, 6 jih je umrlo. Oskrbovalnih dni je bilo 3015. Do avgusta je letos za 117 bolnikov več sprejetih kot lansko leto. — Rabijatna noč: 2. avgusta so prepeljali v bolnico 4 bolniki, kateri so bili vsi v noči od 1. do 2. z nožem ranjeni, eden je teško ranjen. — Mencin Matija se je peljal proti domu, pri klancu blizu Žužemberka se je voz prevrnil, kjer si je zlomil nogo, tako da so kosti predrle meso in kožo. Kriva je bila menda predobro volja voznikova.

V cesarice Elizabete bolnico v Novem mestu je bilo meseca julija 1909 sprejetih 61 bolnic, od prejšnjega meseca jih je ostalo 59 v oskrbi, skupaj toraj 120. Od teh je zapustilo zavod: 39 ozdravljenih, 15 izboljšanih, 8 neozdravljenih, umrl je 1 deček in 1 ženska, skupaj toraj 64; za mesec avgust jih je ostalo 56 v oskrbi. Oskrbovalnih dni se je nabralo 1775, na eno bolnico pride tedaj 1479 dneva. Mili dobrotniki so se tudi ta mesec spomnili na zavod in so darovali sočivja, lesa itd. Darovali so p. n. gg.: Ant. pl. Fichtenau 2 voza stebričkov; Jožef Drenik, Bršljin, 2 m drv; Dular, Vavta vas, večjo množino jajec; grofice Margheri ribezlja; svetnik dr. Ahazhizh in lekarnar J. Bergmann večjo množino sočivja, slednji tudi nekaj rib; Anton Osolnik iz Muhaberja 2 K; dr. Janežič 20 K, mil. prošt dr. Elbert sočivja; več dobrotnikov in dobrotnic, ki ne marajo biti imenovani, je dalo več raznih jestvin. — Nadalje so še darovali p. n. gg.: A. pl. Fichtenau 1 voz lesa; Ignac Sitar in Ana Sitar, Toplice po 5 K; Ignac Počivavnik in Milan Šašel, župnika v Isti prvi 10 K, drugi 5 K; Soklič, trgovec v Ljubljani 2 K; Anton Bajc, vrtnar v Ljubljani 2 K. — Vsem pristrčna hvala. — P. n. gg. posestnike, kateri bodo imeli letos obilo sadja, ljudno prosimo, ako bi nam blagovolili poslati kako košarico, da bi si pripravili za zimo kakšen kozarec kuhanega sadja. Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme.

Gospodarske drobtine.

— **Shoda vinogradnikov v Metliki in v Semiču.** V nedeljo dne 22. avgusta se priredita dva shoda vinogradnikov in sicer zjutraj ob 7. uri v Metliki in popoldne ob 3. uri v Semiču. Pri obeh shodih je na dnevnem redu organizacija vinogradnikov za povzdigo vinske trgovine. Na shodu bodeta govorila vodja Rohrman in nadzornik Skalický. Opozarjamo belogoranske vinogradnike na oba shoda in jih pozivljemo, da se jih mnogoštevilno udeležijo. V združni samopomoči je naša rešitev!

— **Snetljiva pšenica.** Marsikateri posestnik ima letos dosti snetljive pšenice. Ker se ta bolezen po semenu širi, se mora pšenično seme za setev pripraviti. Pri nas je navada, da se pšenica z apnom obdeluje. Bolj priznано sredstvo je pa namakanje pšeničnega semena v raztopini modre galice. V ta namen je vzeti na 100 litrov vode 1/2 kg modre galice. Ko je galica v pripravni čebriki raztopljena, se strese notri pšenično seme in pusti 12 ur namakati. Parkrat ga je dobro premešati. 100 litrov raztopine zadostuje za 150 litrov ali za pet mernikov pšeničnega semena. Če imamo več pšenice sejati, napraviti je seveda toliko več raztopine. Čez 12 ur je vzeti pšenico ven in jo prav natanko razgrniti na podu, da se osuši. Dobro jo je parkrat z grabljami premešati, da je prej dobra za setev. Tudi snetljivost družega žita se preganja z namakanjem z modro galico. Modra galica namreč uniči vse kali, ki obvisijo na semenu, tako da se bolezen ne more razviti.

— **Škodljive muhe treba v hlevih preganjati.** Muhe so v hlevih silno škodljive. Hlevska muha pije kri. Že poletna vročina je živalim kvarna, sedaj pa še nadležne muhe! Ni čuda, da nam živali pri dobri krmi hujšajo v tem času in da nam dajejo krave tudi manj mleka. Muhe se najbolj pasejo po nesnažnih in soparnih hlevih. Zato se snaga in hlad proti muham pred vsem priporočata. Treba je pa muhe tudi na druge načine preganjati. V ta namen se priporoča obešanje celih šopov praproti, na katere se muhe rade vsedajo. Zvečer je postaviti široko vrečo pod tak šop, obešen šop pa hitro odrezati, da pade vse skupaj v vrečo, ki se na to zgoraj stisne. Tako se vlove vse muhe, ki so bile na šopu. Še hitreje gre pa to od rok, ako se jih proti večeru, ko se vsedajo na strop, lovi s širokim in globokim sakom. Na ta način se jih največ in najhitreje polovi. Sak z vjetimi muhami naj se potopi v vročo vodo, da se muhe pokončajo.

— **Zgodnja zelena krma za spomlad.** V letih pomanjkanja je treba skrbeti tudi za zgodnje krmo. Kot taka se priporoča zelena rž in zimska grašica, ki se skupaj sejata. Za 1 ha (1 3/4 oralov) je treba 150 kg rži in 40 kg zimske grašice. V peščenici zemlji se priporoča vzeti namesto navadne grašice takomenovano kosmato grašico, katere zadostuje 35 kg. Za setev take mešanice je treba dobro gnojne zemlje. Po prvi košnji se dobi še druga slabša košnja, če se je vzelo „košato rž“ za to mešanico.

— **Če nastiljamo s slamo,** naj se slama reže saj na 30 centimetrov na dolgo. S tako režnjo dosežemo, da se živini lažje nastilja in da porabimo manj stelje. To delo, ki ga imamo z režnjo oziroma s sekanjem slame, se hitro povrne, ker se pri stelji mnogo več prihrani.

— **Poletno gnojenje travnikov.** Travniki se dajo tudi o poletnem času gnojiti z umetnimi gnojili. V ta namen se posebno priporočata Tomasova žlindra in pa superfosfat. Če je poletje dosti vlažno, učinkuje Tomasova žlindra že pri otavi. Trava se bolj obraste in pride tudi v zimo bolj močna. Poletno gnojenje se izvrši koj po košnji sena. Važno je posebno v takih legah, kjer so jeseni in spomladi redne povodnji, tako da je v tem času skoro nemogoče gnojiti. Dobro je pa tudi sicer, če hočemo rušo okrepčati. Poletni gnojni travniki veliko bujnejše ozelene pa spomlad. S kalijem je gnojenje v poletnem času manj varno. Če hočemo gnojiti tudi s kalijem, potem je vzeti le kalijevo sol, nikdar pa kajnit, pa še kalijevo sol se priporoča le tam, kjer je zemlja oziroma lega dosti vlažna.

— **Preoravanje strnišča.** Pri nas se strnišče zmeraj porabi za drugo setev. Zgodi se pa, da je zemlja revna in da manjka gnojila za drugo setev. V tem slučaju ne kaže puščati strnišča v nemar, ampak ga je sprašiti. Praha vpliva zelo ugodno na zboljšanje zemlje in na zatiranje plevela. Le ob času suše je pustiti seveda strnišče dotlej neobdelano, dokler se ne pokaže zadostna moča, kajti to ni dobro za zemljo, ako se na solncu peče.

— **Shodi vinogradnikov.** V bližnjem času se priredi po Dolenjskem več shodov, da se vinogradnikom pojasni namen deželne vinske zadruge in potrebo krajevnihih vinskih zadrug. Na te shode opozarjamo že danes naše vinogradnike in jih vabimo, da se jih polnoštevilno udeležijo. Ako hočemo povzdigniti našo vinsko kupčijo, moramo vsi od kraja zastaviti naše sile. Le v tem slučaju je pričakovati vspeh. Vsi za enega, eden za vse! Tega gesla se moramo držati, potem je upati, da se tudi pri nas obrnejo razmere na bolje. Vipavci se pridno združujejo in imajo že lepe vspehe. Isto tako tudi Istrijani, Tirolci in drugi vinogradniki. Storimo tudi Dolenjci tako! Le v združenju in skupnem nastopanju je pričakovati boljše bodočnosti naši vinski kupčiji.

— **Popravimo svinjake!** Po naših krajih je toliko slabih svinjakov, da ni prav nič čudnega, ako je premalo sreče pri prasičih. Sedaj je čas, da take svinjake popravljamo, da zboljšujemo tla v njih, stranice, korita in vavtare. Če je svinjak lesen, naj bo saj dosti trden in zavarovan pred prepihom in pred mrazom. Pri nas pa tega ni. Naj se tedaj slabe deske nadomeste z dobrimi, ljuknje pa zadelajo! Svinjak naj bo na suhem in zavetnem prostoru, ne pa na gnoju in na burji. Tudi na to stran treba še zboljšav!

— **Razglas o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. družbe kranjske v Ljubljani.** Meseca oktobra se otvori dvanajsti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Franciška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, rav-

nanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadostno privadijo nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse 30 K, ali za ves tečaj 360 K. Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Ameriški novičar.

— Slovenski novomašnik. V Pueblo, Colo. je dne 4. julija, ravno ob narodnem prazniku razglasenja neodvisnosti Zdr. Držav, obhajal sv. novo mašo č. g. Peter Zupan, brat č. g. p. Cirila Zupan, slovenskega župnika v Pueblo. Srčno veselje je vladalo mej našimi rojaki. — A tisti dan se je pričel tudi sv. misijon, katerega je vodil slovenski rojak Rev. Bajec iz St. Paula Min., ki je bil tudi novomašnikov pridigar.

— Pozor rojaki! Ameriška družba „Sv. Rafaela“ je poslala slovenski podružnici „Sv. Rafaela“ v Ljubljani poziv pod gorenjim naslovom s prošnjo, da se priobči v vseh slovenskih listih in s svarilom, naj se ljudje sedaj ne izseljujejo. V dopisu pravi ameriška Rafaelova družba: „Silno žalostno je gledati, kako sirote na Ellis Islandu zdihujejo in jokajo, ko vidijo, da je vse njih upanje zastonj, da morajo nazaj v domovino, še predno so stopili na ameriška tla.“

Dolg so naredili, da so plačali pot — z upom, da si tukaj kaj zaslužijo, a nazaj morajo v revščino. Te postave (ki jih navaja oglas) se izvršujejo do črke natančno. Zatorej prosimo, da nemudoma opozorite rojake na te naredbe, da ne bodo hodili zaman sem.“ Oglas slove:

„Ellis Island“ (Kastelgarden) v New Yorku je dobil novega zapovednika, komisarja W. Williamsa, mesto bivšega Roberta Watchorna. Z novim komisarjem se je pa izdatno izpremenilo tudi poslovanje naselniške oblasti. Novi komisar je izdal naredbe strogo po državnih naseljenjskih zakonih. Rojaki naj pazijo:

1. Vsak izseljenec mora pokazati nadzorniku pred vstopom v Ameriko najmanj 125 kron ali 25 dolarjev in pa plačan mora imeti poleg tega vožni listek prav do svojega cilja.

2. Ako bi ne imel te vsote, mora na Ellis Islandu toliko časa čakati, da dobi to vsoto. Toda, kar je sedaj drugače in strožje: mu sme to vsoto poslati le oče, mati, mož, žena, sin, hči, morda včasih svak, nečak, stric, teta, t. j. taki, ki so že postavno dolžni zanj skrbeti.

V vseh drugih slučajih mora pa vlada določiti, ali se dovoli izseljencu, da sprejme denar ali ne. Postava namreč prepoveduje, da se reveži (pauperes) ne smejo pustiti na suho, ker bodo najbrže morali biti za breme javnemu usmiljenju, ali usmiljenju kakega posameznika.

Ako pa izseljenec nima že dovolj denarja, da bi mogel na suho, in torej prosi prijatelja ali znanca, da mu da to vsoto, je že za breme zasebnemu usmiljenju, torej je zoper postavo in ne sme na suho. V takih slučajih sicer izseljenjski misijonarji izposlušajo od parobrodskih družb, da jim vrnejo denar, kolikor so

plačali za železnico do kraja, kamor so bili namenjeni, da jim poiščejo v mestu gotovo delo. In ako je izseljenec čvrst in krepak, se tem prizivom tudi ugodi.

Vendar resno svarimo rojake, da gotovo vzamejo seboj toliko denarja, da bodo v New York prinesli vsaj še 125 K, t. j. 25 dolarjev.

Dalje naj se nikar ne zanašajo, da jim bo prijatelj ali sorodnik poslal v New York potrebno vsoto, ko bodo že tukaj. Ako ne, so že v nevarnosti, da bo dolga pot do New Yorka zastonj.

Glede slabotnih, nad 45 let starih, pohabljenih in nerazvitih je pa sedaj še strožje. Takim prav resno odsvetujemo, naj nikar ne poizkušajo priti sem, ker je zelo dvomljivo, če bodo sploh pripuščeni. Le žena k možu, mož k ženi, otroci k staršem, ali starši k otrokom, le v teh slučajih je dovoljen vstop. V drugih slučajih je pa skoro gotovo, da se ne bo dalo dobiti dovoljenja za vstop.

Zatorej, rojaki, bodite premišljeni in oprezni, ako se izselite v sedanjem času. Naselniške postave se sedaj strogo izvršujejo. Ako vam tudi morda kak „Amerikanec“ drugače pove, ali ako kdo iz Amerike drugače piše, da ni tako, nikar ne verjemite, da ne boste britko varani. Samo en dan je bilo na Ellis Islandu pridržanih nad 2000 izseljencev in jih je bilo poslanih nazaj nad 400. In to gre dan za dnem.

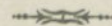
Družba sv. Rafaela izpolnuje svojo dolžnost in resno svari: „Ne v Ameriko!“ Zlasti sedaj ne. Ako pa že mora biti, pa naj vsakdo preje dobro premisli, vse uredi, vzame dovolj denarja seboj in potem šele naj poizkusi.

Najbolje pa naredijo naši rojaki, če se obrnejo na „Družbo sv. Rafaela“ v New Yorku za svet.

Tudi družba sv. Rafaela v Ljubljani daje vsaktera pismena pojasnila. Pripomnimo še, da sta bila prvi teden meseca julija zavrjena v domovino tudi dva Slovenca. Družba sv. Rafaela.

— Taylor, Wash. Dne 13. junija se je šel Louis Gale, doma iz Šentjurja pri Grosupljem na Dol., kopat v jezero; ne ve se, ali ga je zgrabil krč ali je bilo kaj družega, da je utonil. Pri odhodu ni povedal, kam gre. Tukajšnji rojaki smo ga iskali in posrečilo se je dvema ribičema ga najti v jezeru 19. junija. — Zdravniki so se izrekli, da je bil rajni pri zdravi pameti in da je utonil po naključbi. Gotovine je imel 98 dolarjev in 69 centov, a to ni zadostovalo za pogreb. Po spregledu naših dobrih rojakov smo naredili kolekto in ga odvezli iz Seattle, Wash., ter pokopali po katoliškem obredu v Enumclaw, Wash.

— Winter Quarters, Utah. Dne 6. julija se je pri delu ponesrečil Martin Zidar; padla je nanj debela skala, ga pokopala pod seboj, da je bil v nekaj minutah mrtev. Doma je bil iz vasi Gorelce, fara Radeče pri Zidanem mostu, kjer mu še žive stariši, trije bratje in tri sestre. Bil je 26 let star in samo dve leti v Ameriki. — Ker je bil član dveh društev, so mu priredili lep pogreb. Rojaki so mu zapeli slovenski žalostinki „Blagor mu“ in „Sladko spavaj“ — v tej novi domovini.

Raznoterosti.

* Alkohol! 149.455 šnopsarij je v Avstriji. Plačalo posebne davka dva milijona 280.000 kron. Žganje prinaša skupno državi 90.332.000 kron. Spilo se je žganja lani 97.600.000 litrov, 20.451.700 litrov več kakor l. 1879, ko se ga je spilo 77.148.300 litrov. Lani je prišlo na vsakega prebivalca Avstrije 3:70 litra žganja.

* Z letalnim strojem s Francoskega na Angleško. — Pred nekaj tedni je razpisal neki angleški list 1000 funtov nagrade onemu, ki prvi poleti preko morja s Francoskega na Angleško. Oglasil se je za to mladi Francoz Hubert Latham, ki se je vzdignil s francoskega obrežja preko morja v smeri proti Angleški. Ko pa je bil dva kilometra preč od obrežja, je padel z letalnim strojem v morje, ki so ga pa francoske torpedovke rešile. Torej ni imel sreče. V tem času se je pa oglasil neki drugi Francoz star in hrom človek, Louis Blériot. V zrak se je vzdignil predminulo nedeljo zjutraj s francoskega obrežja v smeri proti Angleški. Sreča mu je bila mila. V 32 minutah je preletel 50 km in tako prišel preko morja na Angleško. Nepregledna množica ga je pričakovala na angleški obali, ki mu je prirejala burne ovacije. Blériot je torej dobil nagrado 1000 funtov. — Mladi Latham pa je predminuli terek spet poskusil srečo s popravljenim letalnim strojem. Bil je uže skoraj na angleški obali (manjkalo je le 2 km), ko se mu je letalni stroj pokvaril in tako ž njim vred padel v morje.

„Gorica.“

Slovensko ljudstvo!

Nepopisna nesreča je zadela dne 24. julija naše brate v ormožkem okraju in nekaterih občinah mariborskega in šentlenarskega okraja. Nenavadno huda toča je naredila velikansko škodo na poslopjih, na vrtovih, njivah, vinogradih in travnikih.

Škoda znaša na milijone. Zemlja izgleda kakor opustošena. Kar je pustila suša še zelenega prikliti iz zemlje, pobila je sedaj toča.

Ljudstvo je zbegano in prestrašeno. Beda in pomanjkanje zreta mu že iz bližnje bodočnosti grozeče v oči.

Da se priteče poškodovancem vsaj nekoliko na pomoč, osnoval se je spodaj podpisani pomožni odbor, ki se obrača do vsega slovenskega ljudstva s srčno prošnjo, da pomaga hudo prizadetim prebivalcem. Vsak dar se bo hvaležno sprejel.

Naši bratje so v stiskah in nadlogah, pritečimo jim brzo na pomoč, pokažimo jim dejansko svoje sočutje.

Darovi se naj blagovolijo pošiljati na naslov: Josip Ozmec, župnik in deželni poslanec. St. Lovrenc na Dravpolju. Objavili se bodo v slovenskih listih.

Maribor-St. Lovrenc, dne 2. avgusta 1909.

Josip Ozmec, župnik in deželni poslanec v St. Lovrencu na Dravskem polju; **Jakob Caf**, dekan v St. Tomažu; **Josip Keček**, župan na Hardeku; **dr. Korošec**, državni in deželni poslanec v Mariboru; **Tomaž Korpar**, živinozdravnik v Olušovcih; **Anton Meško**, župan in deželni poslanec v Lahoncih; **Ivan Meško**, župan v Trgovišču; **Ivan Roškar**, predsednik „Slovenske kmečke zveze“, državni in deželni poslanec v Malni.

Smešnice.

(Potrdilo.) Župnik: „Si že zopet pijan Miha! Ti pač ne bodeš prišel daleč!“ — „Rad verjamem, prečastiti gospod, zaradi tega sem se vlegel tukaj v travo!“

(Dobra hrana.) Mati: „No, Lojzek, kako ti diši hrana pri mojstru?“ — Lojzek: „O prav dobro mi diši, mama, samo želodec ne vé veliko o njej.“

(Tudi veselje.) Sestra k svojemu svaku: „Povej mi, dragi svak, kaj naj jaz tvoji ženi kupim za god? Kakšno veselje jej naj naredim?“ — Svak: „Kupi jej kuharsko knjigo!“

(V šoli.) Učitelj popisuje osla, nepazljivi Tonček pa gleda skozi okno in učitelj ga pokara: „Tonček, ako jaz o oslu govorim, ne smeš gledati skozi okno, ampak glej le na mene!“

(Skrb.) „Priatelj, včeraj sem bil v velikih skrbeh! — Moja žena eno celo minuto ni spregovorila!“ — — — — —

(V knjigarni.) Kupec: „Ta koledar je pa še lanskega leta, tega nikakor ne vzamem!“ — Knjigar: „Zakaj ne? vsaj je vendar prav dobro ohranjen!“

(Brez izjeme.) A.: „Misliš, da je zares velika nesreča, ako se človek 13. oženi?“ — B.: „Seveda; zakaj bi pa ravno številka 13. bila izjema?“

(Pri peku.) Žena: „Vaše žemlje so pa vsak dan manjše!“ — Pek: „Da, da, vsaj so vendar moje hčere vsak dan večje!“

(Dvoumno.) Mlada gospa k prijateljici: „Moj možiček prav nič ne razume kuhe. Jaz lahko kuham, kar hočem, on ima vsako jed za kaj drugega!“ — Prijateljica: „Oh, kako imaš vendar ti fletno na svetu!“

(Zadnja želja.) Neki brivec je bil po ostri obsodbi državnega pravdnika končno obsojen od sodišča v smrt na vešala. Ko ga pa vprašajo pred smrtjo za njegovo zadnjo željo, odgovori brivec: „Prosim lepo, dovolite mi, da še gospoda državnega pravdnika enkrat obrijem!“

(Pljuvalnik.) Brivec v nekem manjšem kraju omisli si tudi pljuvalnik iz zdravstvenih ozirov po novih predpisih. — Ko pa pljuvalnik v pljuvalnik nekoč tudi kmet, ga ozmirja brivec, češ: „Kaj boš ti tukaj noter pljuval! Ti pljuvaj po tleh! Pljuvalnik je samo za gospode!“

Darovi za novo župno cerkev v Prečni.

Darovali so v kronah: Anton Juvan 5, Hren Franc 1, Verček Mihael 1, Murgelj Janez 1, Bl. Remec 0.40, C. R. 14, Pušica sv. Antona 11.80, A. O. 0.40, Kovačič I. za opeko 16.80, Pavček Fr., c. kr. s. sl. 10, Pavček Marija 2, Erbežnik Jan. 1.

Loterijske številke.

GRADEC, 7. avgusta 85 37 38 66 76

Sejmi na Dolenjskem v mesecu avgustu.

V Novem mestu vsak ponedeljek prasičji semenj; v Trebnjem 16.; v Metliki 17.; v Kandiji pri Novem mestu 19.; v Zatičini 20.; v Mokronogu 21.; v Št. Jerneju in Kočevju 24.; v Ambrusu 25.; letni sejmi v Novem mestu 31.

Vožnji red.

Ljubljana - Rudolfovo - Straža.

725	132	740	iz Ljubljane (juž. žel.) v	852	259	907
736	143	751	↓ Ljubljane (dol. žel.) ↑	842	249	857
747	154	802	↓ Lavrica . . . . . ↑	830	237	845
754	201	809	↓ Škofljica . . . . . ↑	824	231	839
809	216	824	↓ Šmarje-Sap . . . . . ↑	810	217	825
817	224	832	v Grosuplje v	800	207	815
824	231	839	iz . . . . . iz	782	157	807
833	240	848	↓ Boštanj . . . . . ↑	743	148	758
838	245	853	↓ Zalna . . . . . ↑	738	143	753
849	256	904	↓ Višnja Gora . . . . . ↑	728	133	743
905	310	918	↓ Zatičina . . . . . ↑	714	119	729
912	319	927	↓ Št. Vid pri Zatičini . . . . . ↑	704	109	719
917	324	932	↓ Radohova Vas . . . . . ↑	659	104	714
930	337	945	↓ Št. Lorenc . . . . . ↑	646	1251	701
938	345	953	↓ Velika Loka . . . . . ↑	639	1244	654
950	357	1005	↓ Trebnje . . . . . ↑	627	1232	642
956	403	1011	↓ Ponikve . . . . . ↑	618	1223	633
1009	416	1024	↓ Mirna Peč . . . . . ↑	606	1211	621
1029	436	1044	v Novo Mesto v	545	1159	609
1042	449	1057	iz . . . . . iz	535	1128	585
1100	507	1110	v Stražo v	510	1110	517

Grosuplje - Kočevje.

829	236	844	iz Grosuplja v	741	152	802
845	250	858	↓ Predole . . . . . ↑	727	138	745
852	259	907	↓ Čušperk . . . . . ↑	720	131	741
905	312	920	↓ Dobrópolje . . . . . ↑	708	119	729
917	324	932	↓ Velike Lašiče . . . . . ↑	657	108	718
935	342	950	↓ Ortenek . . . . . ↑	641	1252	702
951	358	1006	↓ Ribnica . . . . . ↑	623	1234	644
1016	423	1031	↓ Stara Cerkev . . . . . ↑	557	1208	618
1023	430	1038	v Kočevje v	550	1201	611

Trebnje - Št. Janž.

955	402	1010	o. Trebnje . . . . . p.	619	1219	629
1016	423	1031	↓ Mirna . . . . . ↑	598	1188	608
1022	429	1037	↓ Št. Rupert-Rakovnik . . . . . ↑	551	1151	601
1029	436	1044	↓ Mokronog-Bistrica . . . . . ↑	545	1145	555
1037	444	1052	↓ Pijavice o. p. . . . . ↑	536	1136	546
1050	457	1105	p. Št. Janž . . . . . o.	525	1125	535

Nočni čas od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj označen je s tem, da ima ob strani tik številka debelo črto.

Preklic.

Podpisani Anton Rataj prekličem, kar sem govoril o Antonu Florjančič-u iz Šentpetra št. 18, češ, da je vzel na župnikovem travniku iz dveh kopic sena, ker to ni resnično.

Šentpetar, 11. avg. 1909.

(187)

Anton Rataj iz Št. Petra.

Razglas.

Zaradi oddaje del

za regulacijo ceste

mimo hiše g. Matka Maloviča proti Kapitelju se bode vršila dne 17. vel. srpana 1909 ob 11. uri dopoldne ustmena obravnava.

Načrti in stavbeni pogoji so pri mestnem županstvu ob navadnih uradnih urah na ogled razpoloženi.

Pismene ponudbe je vložiti do določenega dne zapečatenene z 10% vadijem, ki je izračunati na podlagi ponudene skupne svote, pri navedenem uradu.

Na ponudbe, ki se bodo vložile pozneje, se ne bode oziralo.

Mestno županstvo Rudolfovo, dne 10. vel. srpana 1909.

Jos. Ogoreutz, l. r.,
župan.

(186)

**Prodaja dol.
vina.**

Podpisani ima v svoji kleti zalogo izbornega vina lastnega pridelka iz sloveče Trške gore in Sejenice in sicer rdeče liter od 24 vin. naprej medtem na novomeški letošnji razstavi s prvim darilom odlikovano, potem izvrstno belo vino (traninec, rizling, bela tična itd.) liter od 30 vin. naprej. (185-2-1)

Vilj. Pfeifer v Krškem.

Hiša v najem ali pa tudi **na prodaj**

je pod ugodnimi pogoji. Plačilo lahko na obroke. Natančneje pri Jerneju Sitar v Smihelu pri Novem mestu. (162-0-4)

Prodaja apna.

V ponedeljek dne 23. avgusta t. l. se bode začelo prodajati na Ruprčvrhu apno.
P. n. odjemalci naj se oglasiyo pravočasno. (184-0-1)

**41 hektolitrov belega odlikov. vina
in 29 hektolitrov izvrstnega cvička**

je na prodaj pri (181-2-1)

Neži Rome v Sevnem pod Trško goro.

Pozor! Kupuje pšenico, orehe in vse druge deželne pridelke po najvišji ceni vsaki dan

(204-0-13) **Jakob Paučič v Rudolfovem.**

Domača umetnost za Dolenjsko!

FRAN VODNIK, podobar in pozlatar
v Novem mestu št. 59, zraven Frančiškanske cerkve,

se prav topla priporočuje prečastiti duhovšini in cerkvenim predstojništvom v cenjena naročila za izvrševanje vsakovrstnih umetniško izdelanih lesenih oltarjev, lec, krstnih kamnov, soh svetnikov, kipov od lesa, kamena, gipsa, itd.

Tudi stara cerkvena dela se popravljajo in prenavljajo prav strokovno dobro in po zmernih cenah. (92-0-4)

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-24)

Hiša na prodaj

z vsem gospodarskim poslopjem. okolu hiše ležečim vrdom in njivami, seje za 12 mernikov ali pa tudi več po želji, z hosto itd. je na Selih, stopške župnije pod Zajčjim vrhom blizu Novega mesta. (177-2-2)

Natančneje tam pri Janez Her-ju.

**Stavbeno podjetje
Znidarčič & Stepančič**
Gorica, ulica Mattioli
filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.
Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata
Znidarčič & Stepančič.

(170-0-4)

Nova najmodernejše urejena hiša

je v Kandiji po vredni ceni na prodaj. Ima 6 sob, kopalno sobo, kuhinjo, 2 kleti in več drugih prostorov ter vodovod. — Okolu hiše je vrt z lepo ograjo. (183-3-2)

Natančneje pri upravništvu „Dol. Novic“.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar
Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico
reg. zadruga z neomejeno zavezo 69 0-20)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obre- **4**¹/₂ **0** na leto brez odbitka rentnega davka, stuje po **2** **0** katerega sama iz svojega plačuje.